

Para Politikası Kurulu Toplantı Özeti

3 Mayıs 2023, Sayı: 2023-19

Toplantı Tarihi: 27 Nisan 2023

Enflasyon Gelişmeleri

1. Tüketiciler fiyatları mart ayında yüzde 2,29 oranında artış kaydederken yıllık enflasyon 4,67 puan düşüşle yüzde 50,51 seviyesine gerilemiştir. Yıllık enflasyon enerji grubunda daha belirgin olmak üzere tüm gruplarda azalmıştır. Aylık bazda incelendiğinde ise gıda ve hizmet fiyat artışlarıyla öne çıkan gruplar olmuştur. Enerji fiyatlarındaki belirgin düşüşün devam etmesiyle üretici fiyatları sınırlı artış sergilemiş ve yıllık üretici enflasyonundaki gerileme eğilimi mart ayında korunmuştur. Bu görünüm altında, mevsimsellikten arındırılmış B ve C çekirdek göstergelerinde Ekim 2021'den bu yana en düşük aylık artış oranı kaydedilmiş, her iki göstergenin de yıllık enflasyonu gerilemiştir.
2. Gıda ve alkolsüz içecekler grubu fiyatları mart ayında yüzde 3,84 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 1,44 puan düşüşle yüzde 67,89 olmuştur. Yıllık enflasyon, işlenmemiş gıdada 0,19 puan azalışla yüzde 65,94, işlenmiş gıdada ise 2,19 puan düşüşle yüzde 71,68 olarak gerçekleşmiştir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler, sebze daha belirgin olmak üzere, taze meyve ve sebze fiyatlarının mart ayında gerilediğine işaret etmiştir. Taze meyve ve sebze dışı gıda fiyat gelişmeleri incelendiğinde, kırmızı et ile birlikte beyaz et ve bu ürünlerle bağlantılı işlenmiş gıda kalemlerinin fiyat artışlarıyla ayrıştığı izlenmiştir. Diğer yandan, alkolsüz içecekler ve meyve suları ile şeker ve bağlantılı ürünlerin yanı sıra yumurta öne çıkan diğer kalemler olmuştur. Ekmek ve tahıllar kaleminde fiyat artışlarının mart ayında da sürdüğü izlenmiştir.
3. Enerji fiyatları aylık bazda yüzde 0,38 oranında yükselirken, grup yıllık enflasyonu 14,35 puan azalışla yüzde 35,66 seviyesine gerilemiştir. Uluslararası enerji fiyatlarındaki geri çekilme ve döviz kurundaki istikrarlı seyrin sürmesiyle mart ayında grup genelinde ılımlı fiyat hareketleri gerçekleşmiştir. şebeke suyu ise fiyat artışıyla (yüzde 1,97) grup görünümünden ayrışan kalem olmuştur. Nisan ayında elektrik mesken tarifelerinde indirimle gidilmesi ve önümüzdeki dönemde doğalgaz mesken faturalarında düşüş gerçekleşecek olması neticesinde grup fiyatlarındaki ılımlı seyrin devam edeceği değerlendirilmektedir.
4. Hizmet grubunda fiyatlar yüzde 3,08 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 1,71 puan düşüşle yüzde 59,93 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, yıllık enflasyon ulaştırmada daha belirgin olmak üzere lokanta-otel, haberleşme ve diğer hizmetler alt gruplarında gerilemiş, kirada yükselmiştir. Aylık bazda incelendiğinde, kira ve lokanta-otel alt grupları fiyat artışlarıyla öne çıkmıştır. Akaryakıt fiyatlarındaki olumlu görünümün yansımasıyla ulaştırma hizmetlerinde fiyatlar yüzde 1,01 ile sınırlı bir şekilde yükselirken, alt grup yıllık enflasyonu 13,15 puan düşüşle yüzde 57,12 seviyesine gerilemiştir. Kırmızı et başta olmak üzere gıda fiyatlarındaki görünüm lokanta-otel fiyatlarında artışı (yüzde 3,85) beraberinde getirmiş, alt grup yıllık enflasyonu 3,61 puan düşüşle yüzde 70,73 olmuştur. Diğer hizmetler alt grubu fiyatları mart ayında yüzde 2,65 oranında yükselmiş, paket tur ile birlikte özel okul ücretlerindeki artışı takiben eğitim hizmetleri bu gelişmede öne çıkan kalemler olmuştur. Kira alt grubunda aylık artış yüzde 4,89 ile hızlanmış ve grubun yıllık enflasyonu yüzde 62,76 seviyesine ulaşmıştır.

5. Temel mal grubunda yıllık enflasyon 4,48 puan azalışla yüzde 36,58 seviyesine gerilemiştir. Yıllık enflasyon mart ayında alt gruplar genelinde düşüş kaydetmiştir. Dayanıklı mal fiyatları (altın hariç) aylık bazda yüzde 1,67 oranında yükselmiş, alt grup yıllık enflasyonu 4,72 puan azalarak yüzde 40,21 olarak gerçekleşmiştir. Dayanıklı mal alt grubunda mobilya kalemi fiyat artışıyla öne çıkarken, beyaz eşya ve otomobil fiyatları görece ılımlı bir şekilde yükselmiştir. Diğer temel mallar alt grubunda, fiyatlar yüzde 2,52 oranında artarken yıllık enflasyon 4,00 puan düşüşle yüzde 44,48'e gerilemiştir. Bu dönemde, yasal kârlılık baremlerinin ay ortasında güncellenmesiyle ilaç fiyatları düşük fiyatlı ürünler öncülüğünde yüzde 5,38 oranında yükselmiştir. İlaç fiyatlarındaki bu gelişmenin nisan ayına sarkan etkileri beklenmektedir. Ev ile ilgili temizlik malzemeleri mart ayında fiyat artışıyla alt grup içinde öne çıkan bir diğer kalem olmuştur. Giyim ve ayakkabı alt grubunda, önceki yılların aksine sezon indirimlerinin mart ayında devam etmesiyle fiyatlar yüzde 2,02 oranında düşmüştür. Bu gelişmeyle, alt grup yıllık enflasyonu 4,45 puan azalışla yüzde 16,26 olmuştur.
6. Nisan ayı Piyasa Katılımcıları Anketi sonuçlarına göre on iki ay sonrasına ilişkin enflasyon beklentisi 0,61 puan düşüşle yüzde 31,02 seviyesine gerilemiştir. Gelecek yirmi dört aya ilişkin enflasyon beklentisi 0,37 puan aşağı yönlü güncellenmiş ve yüzde 17,54 olmuştur. Beş yıl sonrasına ilişkin enflasyon beklentisi ise yüzde 9,03 seviyesinde ölçülmüştür.

Enflasyonu Etkileyen Unsurlar ve Riskler

7. Yakın dönemde iktisadi faaliyete ilişkin açıklanan veriler tahmin edilenden daha olumlu seviyelerde gerçekleşmesine rağmen, jeopolitik risklerin ve faiz artışlarının da etkisi ile gelişmiş ülke ekonomilerinde resesyon endişeleri sürmekte, birbirini takip eden banka iflaslarının tetiklediği finansal istikrarı tehdit eden koşulların oluştuğu gözlenmektedir.
8. Türkiye'nin geliştirdiği stratejik nitelikte çözüm araçları sayesinde temel gıda başta olmak üzere bazı sektörlerdeki arz kısıtlarının olumsuz etkileri azaltılmış olsa da uluslararası ölçekte üretici ve tüketici enflasyonu yüksek seviyelerini sürdürmektedir. Yüksek küresel enflasyonun, enflasyon beklentileri ve uluslararası finansal piyasalar üzerindeki etkileri yakından izlenmektedir.
9. Ülkeler arasında farklılaşan iktisadi görünüme bağlı olarak gelişmiş ülke merkez bankalarının para politikası adım ve iletişimlerdeki ayrışma devam etmekle birlikte, takas anlaşmaları ve yeni likidite imkânları ile finansal istikrarı öncelikleyen eşgüdümlü adımlar atılmaktadır. Finansal piyasalar, merkez bankalarının faiz artırımı döngülerini yakında sonlandıracağını beklentilerine yansıtılmaktadır.
10. Gelişmekte olan ülkelere yönelen portföy akımlarında, küresel risk iştahındaki iyileşmeye paralel olarak nisan ayında hem borçlanma hem de hisse senedi piyasalarına girişler gözlenmiştir. Bununla birlikte gelişmiş ülkelerin uzun vadeli tahvil faizlerindeki oynaklık ve küresel finansal koşulların seyri geliştirmekte olan ülkelere yönelen portföy akımlarına ilişkin riskleri canlı tutmaktadır.
11. Uluslararası emtia fiyatları mart ayında gerilerken, bu gelişmenin alt gruplar geneline yayıldığı izlenmiştir. Küresel gıda fiyatları tahıllar ve yağlar öncülüğünde gerilemesini sürdürmüştür. Ham petrol fiyatları mart ayında düşüş kaydederken, OPEC ülkelerinin kararlaştırdığı kota kısıtlaması kararını takiben nisan ayı başlarında fiyat artışları gerçekleşmiş ancak ayın sonlarında fiyatlar karar öncesi seviyelerine geri dönmüştür. Uluslararası doğal gaz fiyatlarındaki gerileme eğilimi yavaşlayarak da olsa nisan ayında da sürmüştür. Bu görünüme paralel olarak, yurt içi doğal gaz sanayi tarifelerinde nisan ayında da indirime gidilmiştir. Küresel arz zincirindeki baskılara dair gösterge mart ayında tarihsel eğiliminin altında seyrederken, deprem sonrasında yurt içinde yaşanan sorunların mart ayıyla birlikte büyük ölçüde giderilmiş olduğu gözlenmiştir. Uluslararası taşımacılık maliyetlerindeki olumlu

görünüm mart ayında korunmuştur. Bu görünüm altında, enerji grubunun öncülüğünde, üretici fiyatlarında yüzde 0,44 ile sınırlı bir artış gerçekleşmiş, yıllık üretici enflasyonundaki gerileme eğilimi devam etmiştir.

12. Uygulanan bütüncül politikaların desteğiyle enflasyonun seviyesinde ve eğiliminde iyileşmeler görülmeye başlanmakla birlikte, depremin yol açtığı arz-talep dengesizliklerinin enflasyon üzerindeki etkileri yakından izlenmektedir.
13. Asrın felaketi öncesindeki öncü göstergeler 2023 yılının ilk çeyreğinde iç talebin dış talebe kıyasla daha canlı olduğuna ve büyüme eğiliminde artışa işaret etmekteydi. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış sanayi üretim endeksi ocak ayındaki artıştan sonra deprem nedeniyle şubat ayında aylık bazda yüzde 6 oranında düşüş kaydetmiştir. Ocak-şubat döneminde ise sanayi üretimi çeyreklik bazda yüzde 0,4 oranında azalmıştır. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış perakende satış hacim endeksi ise ocak ayındaki güçlü artışı takiben şubat ayında aylık bazda gerilemesine rağmen ocak-şubat döneminde çeyreklik bazda yüzde 5,1 oranında artmıştır. Tüketim talebine ilişkin diğer göstergeler ve anket verileri şubat ayında afet kaynaklı etkilerle gerileyen üretim ve tüketimin mart ayında güçlü toparlanma eğilimi sergilediğine ve bu gelişmede iç talebin dış talebe kıyasla daha etkili olduğuna işaret etmektedir.
14. Depremin üretim, tüketim, istihdam ve beklentiler üzerindeki etkileri kapsamlı bir şekilde değerlendirilmektedir. Depremin yakın vadede ekonomik aktiviteyi etkilemesi beklenmekle birlikte, orta vadede Türkiye ekonomisinin performansı üzerinde kalıcı bir etkide bulunmayacağı öngörülmektedir.
15. Öncü göstergeler deprem bölgesinde ekonomik faaliyetin beklenenden hızlı toparlandığını göstermektedir. Kartla yapılan harcamalar afetten daha şiddetli şekilde etkilenen illerde mart ayı sonu itibarıyla deprem öncesi seviyelerine doğru toparlanmayı sürdürürken afet bölgesindeki diğer illerde deprem öncesi seviyelerinin üzerine çıkmıştır. Benzer şekilde, mevsimsellikten arındırılmış olarak, afet bölgesinden yapılan ihracat şubat ayındaki gerilemeden sonra mart ayında afet öncesindeki seviyesine yaklaşmıştır. İktisadi Yönelim Anketi (İYA) verileri il bazında incelendiğinde, afet bölgesinde ekonomik ağırlığı yüksek illerde de üretim ve talep beklentilerinin mart ayında arttığı görülmektedir. Saha görüşmelerinden edinilen ayrıntılı bilgiler de afet bölgesinde toparlanma eğiliminin güçlü şekilde sürdüğünü teyit etmektedir.
16. Mevsimsellikten arındırılmış istihdam ocak ayındaki artıştan sonra şubat ayında gerilemiş, ocak-şubat döneminde ise çeyreklik bazda yüzde 0,8 oranında (260 bin kişi) artmıştır. Şubat ayında mevsimsellikten arındırılmış işgücüne katılım oranındaki gerilemenin yanı sıra istihdamın da azalması sonucunda işsizlik oranı yüzde 0,3 puan artışla yüzde 10'a yükselmiştir. Çeyreklik bazda değerlendirildiğinde, ocak-şubat döneminde işgücüne katılım oranı bir önceki çeyreğe göre 0,2 puan artarak yüzde 53,9 düzeyinde gerçekleşmiş, işsizlik oranı ise 0,3 puan azalarak yüzde 9,9 seviyesine gerilemiştir. Depremin afet bölgesi işgücü piyasası üzerindeki etkisi ilerleyen aylarda daha net olarak değerlendirilebilecektir. İstihdama ilişkin veri akışıyla birlikte, anket göstergeleri ve yüksek frekanslı veriler yakından izlenmektedir. İstihdam beklentileri, iş ilanı ve iş başvurularına ilişkin veriler ülke genelinde istihdamdaki artış eğiliminin, afet sonrasında sınırlı ivme kaybına rağmen takip eden güçlü toparlanmayla birlikte, korunduğunu göstermektedir.
17. Büyümenin kompozisyonunda sürdürülebilir bileşenlerin payı yüksek seyrederken, turizmin cari işlemler dengesine beklentileri aşan güçlü katkısı yılın tüm aylarına yayılarak devam etmektedir. Bunun yanında, iç tüketim talebi, enerji fiyatlarındaki yüksek seviye ve ana ihracat pazarlarındaki zayıf iktisadi faaliyet cari denge üzerindeki riskleri canlı tutmaktadır. Tüketim malları dış ticaret açığındaki artışa karşın enerji ithalatındaki gerileme ve hizmet gelirlerinde

süregelen artış eğilimi cari işlemler dengesini desteklemeyi sürdürmektedir. Altın ithalatında ise son haftalarda yavaşlama eğilimi gözlenmektedir. Cari işlemler dengesinin sürdürülebilir seviyelerde kalıcı hale gelmesi, fiyat istikrarı için önem arz etmektedir.

Para Politikası

18. Para politikası duruşu, enflasyon görünümüne yönelik risklerin kaynağına, kalıcılığına ve para politikası ile ne ölçüde kontrol altına alınabileceğine dair değerlendirmeler dikkate alınarak, temkinli bir yaklaşımla sürdürülebilir fiyat istikrarı hedefine ulaşılması odağında belirlenecektir.
19. Para politikasında sürdürülebilir fiyat istikrarı hedefi doğrultusunda finansal istikrara yönelik riskleri de gözeten liralasma odaklı bir yaklaşım sergilenmeye devam edilecektir. Kredilerin büyüme hızı ve erişilen finansman kaynaklarının amacına uygun şekilde iktisadi faaliyet ile buluşması yakından takip edilmektedir.
20. Kurul, yaşanan felaketin etkilerinin en düşük seviyelere indirilmesi ve gerekli dönüşümün desteklenmesi amacıyla uygun finansal koşulların oluşmasını önceliklendirecektir. Sanayi üretiminde yakalanan ivmenin ve istihdamdaki artış trendinin sürdürülmesi açısından finansal koşulların destekleyici olması deprem sonrasında daha da önemli hale gelmiştir. Bu çerçevede Kurul, politika faizinin sabit tutulmasına karar vermiştir. Kurul, para politikası duruşunun fiyat istikrarı ve finansal istikrarı koruyarak deprem sonrası gerekli toparlanmayı desteklemek için yeterli olduğu görüşündedir. Depremin 2023 yılının ilk yarısındaki etkileri yakından takip edilecektir.
21. TCMB, fiyat istikrarının kalıcı ve sürdürülebilir bir şekilde kurumsallaşması için Liralasma Stratejisi'ni tüm unsurlarıyla uygulayacaktır. Kurul, 2023 Yılı Para Politikası ve Liralasma Stratejisi metninde belirttiği üzere, parasal aktarım mekanizmasının etkinliğini destekleyecek araçlarını kararlılıkla kullanmaya devam edecek ve fonlama kanalları başta olmak üzere tüm politika araç setini liralasma hedefleriyle uyumlu hale getirecektir. Bu süreçte, politika araçlarının Türk lirası mevduat gelişiminin desteklenmesi, Açık Piyasa İşlemleri fonlamasının teminat yapısında Türk lirası cinsi varlıkların artırılması, fonlamanın kompozisyonunda para takası (swap) ağırlığının azaltılması ve döviz rezervlerinin güçlendirilmesi istikametinde geliştirilmesine odaklanılmaktadır.
22. Uzun vadeli, sabit getirili ve Türk lirası varlıklara talebin yükselerek getiri eğrisinin parasal aktarımın etkinliği yönündeki seyri yakından izlenmektedir. Kurul, kredilerin büyüme hızıyla birlikte, hedefli alanlarda verimlilik kazanımları sağlayan kredilerin finansman maliyetlerinin de aktarımın korunmasını sağlayacak şekilde gelişimini gözetecektir.
23. Bu çerçevede, Türk lirası likiditesinde ve dağılımında yaşanan gelişmelerin mevduat ve kredi fiyatlamaları üzerindeki etkileri, döviz kurundaki gelişmelerin enflasyon üzerindeki etkileri, kur korumalı mevduat ürünlerine yönelik gelişmelerin ters para ikamesi, döviz piyasalarının derinliği ve istikrarı ile fiyat istikrarı üzerindeki etkileri analiz edilmekte ve gerekli politika tedbirleri oluşturulmaya devam edilmektedir.
24. TCMB, fiyat istikrarı temel amacı doğrultusunda enflasyonda kalıcı düşüşe işaret eden güçlü göstergeler oluşana ve orta vadeli yüzde 5 hedefine ulaşincaya kadar elindeki tüm araçları kararlılıkla kullanmaya devam edecektir.
25. Fiyatlar genel düzeyinde sağlanacak istikrar, ülke risk primlerindeki düşüş, ters para ikamesinin ve döviz rezervlerindeki artış eğiliminin sürmesi ve finansman maliyetlerinin kalıcı olarak gerilemesi yoluyla makroekonomik istikrarı ve finansal istikrarı olumlu etkileyecektir. Böylelikle, yatırım, üretim ve istihdam artışının sağlıklı ve sürdürülebilir bir şekilde devamı için uygun zemin oluşacaktır.

26. Kurul, fiyat istikrarının sağlanması için, güçlü bir politika koordinasyonu ile tüm paydaşları içeren bütüncül bir makro politika bileşimi oluşturulmasını desteklemektedir.
27. Kurul, kararlarını şeffaf, öngörülebilir ve veri odaklı bir çerçevede almaya devam edecektir.